

ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

ปิ่นนเรศ กาศอุดม, ปร.ด.*
กัลยาณี โนนินทร์, ปร.ด.**
เสาวภา เต็ดขาด, Ph.D.**
วิจิตรา ปัญญาชัย, กศ.ด.**
ศรีแพร เข้มวิชัย, พย.ม.**
เบญจวรรณ กัญยานะ, พย.ม.**
กรรณิการ์ กาศสมบุรณ์, พย.ม.**

Received : September 24, 2019

Revised : October 22, 2019

Accepted : October 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6,026 คน ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตามสัดส่วนหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวัยรุ่นในครั้งนี้จำนวน 508 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องมากกว่า .67 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคว์สแควร์และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นมีระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.73, SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือรู้สึกสงสารเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนัก ($M = 4.72, SD = 0.65$) ส่วนมิติที่มีระดับทัศนคติที่ดึ้น้อยที่สุด ได้แก่ คิดว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มักเชื่อในความคิดของตนเอง ($M = 2.21, SD = 1.21$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุและชั้นปีที่ศึกษา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว การสนับสนุนจากรัฐ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนปัจจัยด้านครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะให้องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นมีการออกแบบกิจกรรมการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดยเน้นให้วัยรุ่นโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุน้อยและระดับการศึกษาน้อยได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดให้กับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ วัยรุ่น ผู้สูงอายุ

* ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ ; correspond e-mail : pinnarate@gmail.com

** อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่

Adolescent Attitude Toward Elderly

Pinnarate Gadudom, R.N., Ph.D.^{*}
Kanlayanee No-in, R.N., Ph.D.^{**}
Saowapa Dedkhard, R.N., Ph.D.^{**}
Wichitra Panyachai, R.N., Ed.D.^{**}
Sriprae Khemwichai, R.N., M.N.S.^{**}
Benchawan Kanyana, R.N., M.N.S.^{**}
Kannika Katsomboon, R.N., M.N.S.^{**}

Abstract

This descriptive study aimed to examine adolescent's attitude toward elderly and other related factors. The population of this study was 6,026 high-school students in Prae Province. The samples were 508 high-school students selected by multi stage random sampling method. The research tool was a questionnaire to evaluate attitude toward elderly with IOC > .67 and reliability of .87. Descriptive statistics consisting of frequency, percentage, mean, and standard deviation, Chi-square, and Pearson's product moment correlation coefficient were used for data analysis.

The results showed that overall adolescent's attitude was a high level ($M = 3.73$, $SD = 0.40$). When considering each aspect, the samples placed the highest attitude on 'sympathize with elderly who have to work hard' ($M = 4.72$, $SD = 0.65$); whereas, the lowest attitude on 'most elderly believe in their thought' ($M = 2.21$, $SD = 1.21$). In addition, the factors that were statistically significantly related to adolescent's attitude toward elderly included person factors (age and education level), and environmental factors (support from outside family, government's support, and community participation). However, family factors were not statistically related with attitude toward elderly.

Based on the study findings, it is recommended that youth-related organizations should promote positive adolescent's attitudes toward the elderly especially for adolescents with early-age and low education by informing about social support given to elderly.

Keywords: Attitude toward elderly, Adolescent, Elderly

* Director, Boromarajonani College of Nursing, Phrae; correspond e-mail : pinnarate@gmail.com

** Nursing Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Phrae

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (College of Population Studies, Chulalongkorn University, 2017) พบว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 กล่าวคือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 10.5 การนิยามความหมายของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามว่าประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 และจากการคาดการณ์การประชากรของประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2543-2573 คาดว่าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.7 ในปี 2573 (พิชราพรรณ กิจพันธ์, 2561)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อระดับที่เล็กที่สุดจนถึงระดับที่ใหญ่ที่สุด กล่าวคือ เริ่มจากผู้สูงอายุ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ตามลำดับ (วโรทัย โกลลพิศิษฐ์กุล, 2550) โดยพบว่าผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ได้แก่ สภาพร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงต้องมีการปรับตัว ร่างกายย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและเสื่อมลงตามธรรมชาติ จึงเกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมา ซึ่งโดยมากผู้สูงอายุเป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากการเสื่อมของอวัยวะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเบาหวาน โรคกระดูก โรคสมองเสื่อม เป็นต้น โรคเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุมีภาวะทุพพลภาพ (Disability) ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง ผลกระทบต่อครอบครัว ได้แก่ ผลที่สืบเนื่องจากภาวะทุพพลภาพของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัวในการใช้ชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันออกไป ตามระดับความรุนแรงของภาวะทุพพลภาพผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากการทำงานไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากคนในครอบครัวหรือเงินที่เก็บออมไว้ ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพ ครอบครัวก็จะมีภาระด้านค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อสังคม ได้แก่ ทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องทำงานมากขึ้นและต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุในจำนวนที่เพิ่มขึ้น บางครั้งอาจทำให้ผู้สูงอายุขาดความอบอุ่นหรืออาจถูกทอดทิ้งได้ และผลกระทบต่อประเทศชาติ ได้แก่ ผลที่สืบเนื่องจากจำนวนวัยทำงานลดลง เมื่อวัยทำงานของประเทศลดลงย่อมส่งผลกระทบต่อผลิตโดยรวมของประเทศลดลงทำให้รายได้ของประเทศลดลงเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตามมา รวมทั้งรัฐบาลจะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลจัดสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอแก่ผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นด้วย (ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย, 2556) ซึ่งผลกระทบดังกล่าวข้างต้นถือเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนสมควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคือ การมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นผู้สูงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) นอกจากการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุแล้วการเตรียมความพร้อมของสังคมรอบด้านให้มีความรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุนับว่ามีความสำคัญเนื่องจากการสร้างสังคมที่เอื้อให้กับผู้สูงอายุและคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้หลายองค์กรต้องหาทางรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยรัฐบาลได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตโดยเฉพาะช่วงวัยสูงอายุนั้นมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ

การฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้ผู้สูงอายุ การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้มีหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมียุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อรองรับกับสังคมผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามยังมีประชากรบางกลุ่มโดยเฉพาะในกลุ่มของวัยรุ่นที่มองว่าผู้สูงอายุเป็นภาระของสังคม ซึ่งเป็นทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ (เฉลิมขวัญ สิงห์วี, 2558)

ปัจจุบันวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในช่วงตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2544 เป็นต้นไป หรือเจนเนอเรชันซี (Generation Z) เป็นกลุ่มที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีและความทันสมัย โลกของวัยรุ่นจึงมีแต่เทคโนโลยีและการแข่งขัน เมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุวัยเกษียณที่เป็นคนที่เกิดในช่วงปีพุทธศักราช 2489-2507 เป็นยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยมากหรือเบบี้บูม (Baby Boomers) จึงเกิดความแตกต่างของช่วงวัย ส่งผลให้วัยรุ่นไม่เข้าใจประสบการณ์ มุมมอง ความคิด และภาวะร่างกายที่ต่างกัน ทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ เช่น มองว่าผู้สูงอายุเชื่องช้า โบราณ ไม่ทันสมัยต่อเทคโนโลยี หากกลุ่มวัยรุ่นเปิดใจยอมรับผู้สูงอายุจะสามารถนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีต่อกันมากขึ้น (สุริยเดว ทรีปาตี, 2554) นอกจากนี้การศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มเยาวชนเพื่อเข้าใจความแตกต่างของช่วงวัย ได้เข้าถึงปัญหาอุปสรรคระหว่างวัยและหาแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์และความเอื้ออาทรต่อกัน โดยการสร้างพลังความร่วมมือระหว่างวัยในการนำเอาพลัง ประสบการณ์ ความรู้ ภูมิปัญญา ความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือมาสู่การสร้างสังคมที่ดีในอนาคต (Power, 1992) จากแนวคิดดังกล่าวการศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุในกลุ่มช่วงวัยรุ่นเหล่านี้ที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต จะมีส่วนสำคัญในสังคมในการทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุทั้งทางตรงและทางอ้อม ทัศนคติของวัยรุ่นจึงมีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมต่อผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต หากวัยรุ่นมีทัศนคติทางลบก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุในทางลบจากบุตรหลานในครอบครัว และเมื่อวัยรุ่นเหล่านี้เติบโตขึ้น ก็จะมีบทบาทในทางสังคม จึงย่อมมีผลต่อการแสดงออกและการกำหนดทิศทางของสังคมและประเทศเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ อีกด้วย

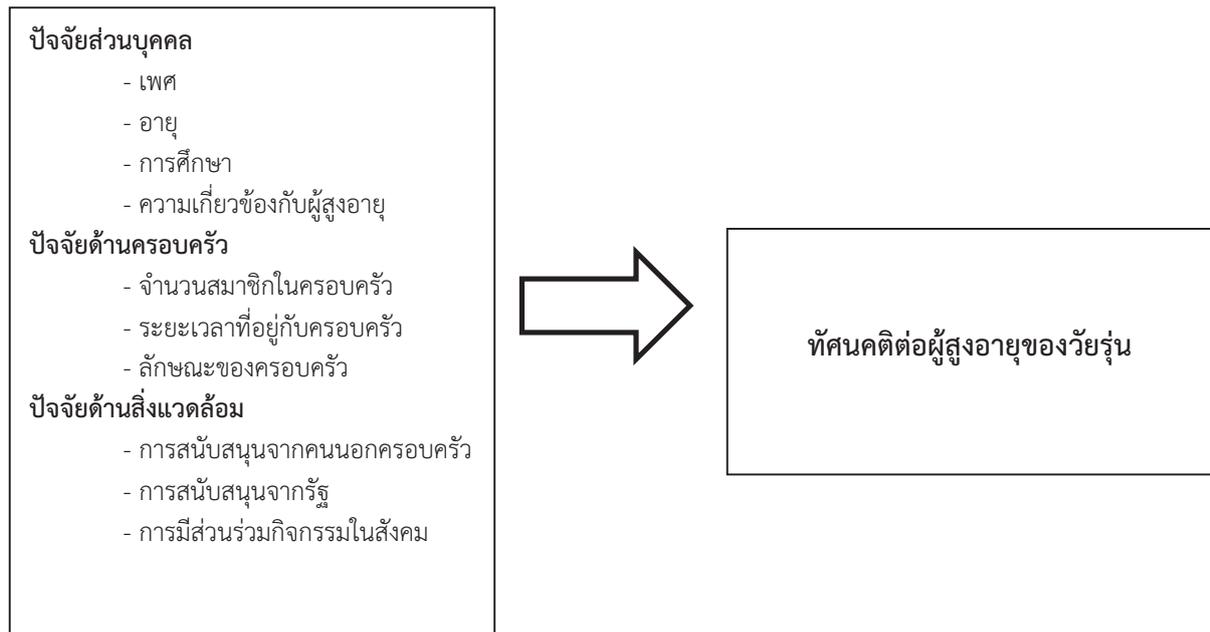
ทั้งนี้จำนวนและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุก่อให้เกิดความห่วงใยโดยเฉพาะเรื่องของการดูแลผู้สูงอายุของวัยรุ่น เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้จะเป็นประชากรที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในอนาคตหากทัศนคติของวัยรุ่นต่อผู้สูงอายุเปลี่ยนไปย่อมส่งผลต่อการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต ดังนั้นการรับรู้และการทำความเข้าใจถึงทัศนคติหรือมุมมองของผู้ที่ต้องรับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะเป็นข้อมูลพื้นฐานช่วยในการกำหนดแนวทางตลอดจนนโยบายด้านผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต อันจะส่งผลให้สามารถช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมและอย่างทั่วถึง ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นและการสืบค้นข้อมูลพบว่ายังไม่มีผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ต้องเตรียมรับมือต่อสถานการณ์ของผู้สูงอายุและเป็นกลุ่มที่จะต้องดูแลผู้สูงอายุในอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นและเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นสามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางหรือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุแก่วัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดของคิบบิน (Cubbin, 1987 อ้างถึงใน เจริญชัย หมื่นห่อ และสุพรรณิ พูลผล, 2559) ที่อธิบายถึงปัจจัยด้านครอบครัวของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศอายุ การศึกษาความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัวระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัวลักษณะของครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว การสนับสนุนจากรัฐ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม นำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้นี้ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัว ลักษณะของครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว การสนับสนุนจากรัฐ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรคือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6,026 คน กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1967) ได้จำนวน 448 คน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพียงพอที่เกิดจากการได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลและความสะดวกในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกร้อยละ 15 จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล 516 คน แต่จากการเก็บข้อมูลและตรวจสอบความ

ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 508 คน ซึ่งเพียงพอในการวิจัยครั้งนี้ การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตามสัดส่วนแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ซึ่งปรับจากแบบวัดทัศนคติต่อผู้สูงอายุของณัชชา ตระการจันทร์ (2561) ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น เป็นลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ (Check Lists) จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นเป็นลักษณะคำถามที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ บทบาทและภาระทางสังคมที่มีผู้พึ่งมีและผู้สูงอายุ และความรับผิดชอบ เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ ข้อความทางบวกให้ค่าคะแนนจากตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 5 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 1 คะแนน สำหรับข้อความเชิงลบมีการปรับทิศทางทำให้ค่าคะแนนจากตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 5 คะแนน และเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็น 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและแปลผลระดับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน	ระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ
4.21 – 5.00	สูงมาก
3.41 – 4.20	สูง
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	ต่ำ
1.00 – 1.80	ต่ำมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบโดยมีความสอดคล้องมากกว่า 2 ใน 3 นำแบบสอบถามทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ไปทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เท่ากับ .89 และ .87 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ เลขที่ PPH No. 03102562 จึงเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเวลาช่วงว่างแนะนำตัวและสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอน ระยะเวลา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยครั้งนี้พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิการเข้าร่วมวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบรับหรือปฏิเสธและกลุ่มตัวอย่างสามารถหยุดหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ได้มาจะเป็นความลับโดยคณะผู้วิจัยเท่านั้น

ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ชักถามถามข้อสงสัย และคิดทบทวนก่อนตัดสินใจในการเข้าร่วมงานวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย คณะผู้วิจัยอธิบายเอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมพร้อมให้ลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ทำหนังสือจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อชี้แจงและดำเนินการขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การนัดหมายเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล และอธิบายการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการอธิบายวัตถุประสงค์และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างแก่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างสนใจและยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบจำนวน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน พฤษภาคม 2562 และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น โดยใช้การทดสอบไคร้สแควร์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจนี้เพื่อศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและปัจจัยที่ศึกษา
2. ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและปัจจัยที่ศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.9 อายุ 17 ปี ร้อยละ 36.4 อายุเฉลี่ย 16.39 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 ปี อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 19 ปี ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 38.4 และมีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุร้อยละ 59.1 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=508 คน)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	173	34.1
หญิง	335	65.9
รวม	508	100
อายุ (ปี)		
15	110	21.7
16	152	29.9
17	185	36.4
18	59	11.6
19	2	0.4
อายุเฉลี่ย 16.39 ปี		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .96 ปี		
รวม	508	100
ชั้นปีที่ศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	195	38.4
มัธยมศึกษาปีที่ 5	155	30.5
มัธยมศึกษาปีที่ 6	158	31.1
รวม	508	100
ความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ		
ไม่มีความเกี่ยวข้อง	203	40.9
มีความเกี่ยวข้อง	305	59.1
ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด	284	93.1
อื่นๆ (พ่อ ป้า)	21	6.9
รวม	508	100

ปัจจัยด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนำเสนอได้ดังต่อไปนี้
 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยายร้อยละ 57.1 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3-6 คน ร้อยละ 88.7 และมีระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัวส่วนใหญ่ 6-7 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 68.9 (ตารางที่ 2)
 ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านครอบครัว (n=508 คน)

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ลักษณะของครอบครัว		
เดี่ยว	218	42.9
ขยาย	290	57.1
รวม	508	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
น้อยกว่า 3 คน	12	2.4
3-6 คน	451	88.7
มากกว่า 6 คน	45	8.9
รวม	508	100
ระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัว		
น้อยกว่า 2 วัน/สัปดาห์	25	8.2
3-5 วัน/สัปดาห์	51	16.7
6-7 วัน/สัปดาห์	210	68.9
อื่นๆ (1 ครั้ง/เดือน 1 ครั้ง/ปี)	19	6.2
รวม	305	100

ในด้านปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.9 ระบุว่าผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว โดยร้อยละ 22.8 ระบุว่าผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนบ้าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92.8 ระบุว่าผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากรัฐ โดยการสนับสนุนจากรัฐที่ได้รับการสนับสนุนมากที่สุด ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ร้อยละ 52.4) และระบุว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม (ร้อยละ 55.7) โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางศาสนา (ร้อยละ 52.4) ดังแสดงในตารางที่ 3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว		
ไม่มี	139	45.1
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	169	54.9
ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ	58	11.4
เพื่อนบ้าน (ไม่ใช่ญาติ)	113	22.8
การสนับสนุนจากรัฐ		
ไม่มี	13	4.1
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	296	92.8
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	266	52.4
บัตรประชาชนรัฐ	172	33.9
บำเหน็จบำนาญ	26	5.1
สิทธิทหารผ่านศึก	5	1.0
ไม่ทราบ	10	3.1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม		
ไม่มี	27	1.8
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	283	91.2
มีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางศาสนา (เข้าวัด ทำบุญ ตักบาตร)	266	52.4
เข้าร่วมงานมงคลและอวมงคลต่างๆ (งานบวช งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ)	248	48.8
เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ	89	17.5
เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุ	39	7.7

ปัจจัยภายนอกครอบครัวพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากคนนอกครอบครัวในระดับสูงมาก ($M = 4.95, SD = 0.21$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ($M = 4.51, SD = 0.29$) และการสนับสนุนจากรัฐ ($M = 3.76, SD = 0.92$) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (n = 508 คน)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว	4.95	0.21	สูงมาก
การสนับสนุนจากรัฐ	3.76	0.92	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม	4.51	0.29	สูงมาก

2. ทักษะคิดต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะคิดที่ดีต่อผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อและโดยรวม นำเสนอได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีระดับทักษะคิดที่ดีต่อผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.73, SD = 0.40$) โดยมีทักษะคิดที่ดีสูงสุดคือ ประเด็นเมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนักรู้สึกสงสาร ($M = 4.72, SD = 0.65$) รองลงมาคือคิดว่าการให้บริการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุให้มีอายุยืนยาวเป็นความคิดที่ดี ($M = 4.56, SD = 0.71$) และคิดว่าผู้ปวยสูงอายุควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพจิตให้ดีขึ้นโดยการได้พูดคุยกับญาติ ($M = 4.59, SD = 0.78$) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายข้อและโดยรวม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ
1	คิดว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มักเชื่อในความคิดของตนเอง	2.21	1.21	ปานกลาง
2	รู้สึกสงสารผู้สูงอายุที่เหงาว่าเหวและไม่มีคนพูดคุย	4.42	0.92	สูงมาก
3	เมื่อเห็นสภาพร่างกายของผู้สูงอายุแล้วรู้สึกรังเกียจ	2.51	1.29	ปานกลาง
4	เมื่อเห็นผู้สูงอายุทำงานหนักรู้สึกสงสาร	4.72	0.65	สูงมาก
5	คิดว่าผู้สูงอายุมักมีความคิดคล้ายๆ กันควรอาศัยอยู่รวมกันเฉพาะกลุ่มโดยแยกจากคนกลุ่มอื่น	3.01	1.11	ปานกลาง
6	คิดว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม	4.21	0.75	สูงมาก
7	ผู้สูงอายุมักจะพูดแต่เรื่องในอดีตทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย	2.92	1.25	ปานกลาง
8	คิดว่าผู้สูงอายุสามารถสร้างความสามัคคีในหมู่คณะได้	4.01	0.88	สูง
9	คิดว่าผู้สูงอายุไม่ควรมีบทบาทในการประกอบธุรกิจและปกครองบ้านเมือง	3.01	1.22	ปานกลาง
10	คิดว่าการทำงานที่มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกลุ่มด้วยมักจะมีผลดีผลลายน้อย	3.63	0.81	สูง
11	คิดว่าผู้สูงอายุไม่ควรเป็นผู้นำเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีเพราะความจำเสื่อม	3.55	1.21	สูง
12	คิดว่าการมีบุคคลสูงอายุในครอบครัวทำให้เกิดความอบอุ่นและรักใคร่ปรองดองกัน	4.44	0.79	สูงมาก
13	รู้สึกว่าภาครัฐและหน่วยองค์กรต่างๆ ช่วยจัดหางานให้แก่ผู้สูงอายุนั้นเป็นการแย่งงานของคนวัยแรงงานไป	3.11	1.08	ปานกลาง
14	ในการจัดงานพิธีต่างๆ คิดว่าผู้สูงอายุจะเป็นที่ปรึกษาได้อย่างดี	4.43	0.80	สูงมาก
15	คิดว่าจำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้นเป็นภาระให้กับสังคมมากขึ้น	3.56	1.27	สูง
16	คิดว่าการให้บริการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุให้มีอายุยืนยาว เป็นความคิดที่ดี	4.56	0.71	สูงมาก
17	การให้บริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุคิดว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อบุคคลวัยอื่น	3.40	1.43	ปานกลาง
18	คิดว่าจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูผู้สูงอายุแม้จะใช้เวลาและยาก	4.27	0.78	สูงมาก
19	คิดว่าเป็นการสายเกินไปในการปรับปรุงตัวเองของผู้สูงอายุในการได้รับการความรู้ด้านสุขศึกษาการรับประทานอาหารการออกกำลังกาย	2.81	1.10	ปานกลาง
20	คิดว่าผู้ดูแลที่ทำงานกับผู้สูงอายุควรได้รับการอบรมการดูแลผู้สูงอายุ	4.33	0.88	สูงมาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับทัศนคติที่ดีต่อ ผู้สูงอายุ
21	รู้สึกว่าการทำงานร่วมกับผู้สูงอายุทำให้เกิด ความเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ	3.29	1.20	ปานกลาง
22	คิดว่าผู้สูงอายุต้องการการดูแลที่นุ่มนวลมากกว่า ความรวดเร็ว	4.49	0.82	สูงมาก
23	รู้สึกหงุดหงิดเมื่อรับฟังปัญหาจากผู้สูงอายุที่ระบาย ความในใจ	3.40	1.22	ปานกลาง
24	คิดว่าผู้ป่วยสูงอายุควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพจิต ให้ ดีขึ้นโดยการได้พูดคุยกับญาติ	4.59	0.78	สูงมาก
25	คิดว่าผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมสันทนาการต่างๆ มากขึ้น	4.48	0.75	สูงมาก
26	การถกเถียงกับผู้สูงอายุโดยใช้ถ้อยคำรุนแรงคิดว่าเป็น เรื่องไม่สมควร	4.47	1.03	สูงมาก
	รวม	3.73	.40	สูง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น นำเสนอได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ และชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศและความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น (n = 508 คน)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น	
	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Chi-square)	p - value
เพศ	4.005	.135
อายุ	9.349	.009*
ชั้นปีที่ศึกษา	13.003	.011*
ความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	2.569	.277

* $p < 0.05$

ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย ลักษณะของครอบครัว จำนวนสมาชิก และระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น (n = 508 คน)

ปัจจัยด้านครอบครัว	ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น	
	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Chi-square)	p - value
ลักษณะของครอบครัว	3.453	.178
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.120	.571
ระยะเวลาที่อยู่กับครอบครัว	1.988	.370

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว การสนับสนุนจากรัฐและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น (n = 508 คน)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น	
	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	p - value
การสนับสนุนจากคนนอกครอบครัว	.56	< .01
การสนับสนุนจากรัฐ	.78	< .01
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม	.68	< .01

อภิปรายผล

ทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นโดยรวมมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุในระดับสูง ($M = 3.73, SD = 0.40$) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุสอดคล้องกับการศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ณัชชา ตระการจันทร์, 2561) ที่พบว่า นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับความเห็นด้วยบ้างซึ่งเป็นสิ่งที่ในสังคมและวัฒนธรรมไทยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ มีการปลูกฝังให้ความเคารพต่อวัยสูงอายุและความกตัญญูทวดเทให้ ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและระดับชั้นที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาการตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของวัยรุ่นไทยพุทธและไทยมุสลิม (จิตติพร สีวันนา เบญจวรรณ นิลคง และพงษ์ศักดิ์ หมื่นศักดิ์, 2558) ที่พบว่า เมื่อวัยรุ่นไทยพุทธมีอายุเพิ่มขึ้นจะทำให้มีการตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะมีความรู้สึกที่ต้องแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหรือผู้สูงอายุมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า และสอดคล้องกับการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เฉลิมขวัญ สิงห์วี, 2558) พบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ที่มีชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุแตกต่างกัน โดยชั้นปีที่สูงขึ้นมีแนวโน้มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น จึงสามารถอภิปรายได้ว่าวัยรุ่นที่มีอายุเพิ่มขึ้นและชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีความตระหนักและเห็นคุณค่าต่อผู้สูงอายุมากขึ้น รวมทั้งในแต่ละโรงเรียนมีหลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม หมวดยุทธศาสตร์ที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมีจุดเน้นในเรื่องของความเป็นไทยประกอบด้วย ลักษณะที่ดีของคนไทย ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย ซึ่งน่าจะส่งผลให้วัยรุ่นมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมขวัญ สิงห์วี (2558) ที่ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมเอื้อเฟื้อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่านิสิตที่อยู่ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุจะมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุดีกว่านิสิตที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีผู้สูงอายุ นอกจากนี้ระยะเวลาที่อยู่กับผู้สูงอายุของวัยรุ่นไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ สามารถอภิปรายได้ว่าการได้รับการปลูกฝังจากคนในครอบครัวและความรักความผูกพันของวัยรุ่นกับผู้สูงอายุที่มีมาตั้งแต่คลอดแม้ว่าปัจจุบันจะมีเวลาอยู่ด้วยไม่มากนักแต่ความรักความผูกพันส่งผลต่อความกตัญญูและทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการอบรมสั่งสอนให้เคารพและกตัญญูแก่ผู้สูงอายุในครอบครัวร่วมด้วย

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม (เจริญชัย หมั่นห่อ และสุพรรณิ พูลผล, 2559) พบว่าปัจจัยด้านสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านคือด้านการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกครอบครัวและด้านการสนับสนุนจากรัฐมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายได้ว่าบรรทัดฐานของสังคมไทยที่มีแนวทางการปฏิบัติของบุคคลในสังคมและเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น การลูกให้ผู้สูงอายุหนึ่ง การเคารพผู้อาวุโสกว่า เป็นลักษณะปกติที่ปฏิบัติกันมาในทุกครอบครัวของสังคมไทย ทำให้มีผลกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น ในด้านการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น สามารถอภิปรายได้ว่าเนื่องมาจากวัยรุ่นให้ความเคารพต่อผู้สูงอายุร่วมกับการรับรู้ถึงการให้ความสำคัญและการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล จึงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อผู้สูงอายุของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปใช้

องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น นำข้อมูลผลการวิจัยไปออกแบบกิจกรรมการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดยเน้นกิจกรรมให้วัยรุ่นรับข้อมูล เกิดความรู้ความเข้าใจการให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุจากสังคมภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้วัยรุ่นรับรู้ ซึมซับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีของวัยรุ่นต่อไป ควรมีนโยบายให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรหรือเนื้อหาที่ส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้และเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างทัศนคติที่ดีแก่วัยรุ่นในยุคปัจจุบันที่เหมาะสมกับวัยรุ่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เจริญชัย หมื่นห่อ และสุพรรณิ พูลผล. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 79-86.
- เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2558). ทักษะคติและพฤติกรรมเอื้อเพื่อต่อผู้สูงอายุของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 23(2), 55-78.
- ฐิติพร สีวันนา, เบญจวรรณ นิลคง และพงษ์ศักดิ์ หมื่นศักดิ์. (2558). การตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของวัยรุ่นไทยพุทธและไทยมุสลิม. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12(2), 191-202
- ณัชชา ตระการจันทร์. (2561). ทักษะคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชธานี ในมหาวิทยาลัยราชธานี, คณะพยาบาลศาสตร์, นวัตกรรมที่พลิกโฉมสังคมโลก: การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการครั้งที่ 3 (หน้า 1213-1221). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- พัชราพรรณ กิจพันธ์. (2561). ประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ. *วารสารอาหารและยา*, 25(3), 4-8.
- ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย. (2556). *ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเกือบเต็มตัวแล้ว*. สืบค้นจาก <http://www.royalthaident.org/dentist/talk/7>
- วโรทัย โกศลพิศิษฐ์กุล. (2550). สถานะของผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น. *หนังสือมติชนรายวัน*, 30(10779), 20.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2554). *เด็กเจนเอเรชั่นแอลฟากับการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <http://educa2014.com/wp-content/uploads/2014/11/d17-29.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *เตรียมตัวให้พร้อมไว้ในวัยผู้สูงอายุ*. สืบค้นจาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/poll_elderly-1.jsp.
- College of Population Studies, Chulalongkorn University. (2017). The survey of the older People in Thailand. Retrieved from http://www.cps.chula.ac.th/newcps/hot_news_detail.php?id=24
- Power, B. (1992). *Attitudes of young people to aging and the elderly*. National Council for the Elderly. Report No. 16. Dublin, Ireland: National Council for the Elderly.
- Yamane, T. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.